

Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы
"Г. Тукай исемендәге Яңа Кырлай урта гомуми белем мәктәбе"
муниципаль бюджет гомуми белем учреждениесе

Әдәбиятыбызда Шүрәле – образы

Эшләде: Рәхимова Р.И.-инглиз
теле укытучысы

*Поистине,
Габдулла Тукай –
солнце
татарской поэзии,
которое, однажды
взойдя над нашей
великой землей,
не зайдет уже
никогда».*

М. Шаймиев

Теманың актуальлеге

Габдулла Тукайның иң яраткан әсәрләренен берсе – “Шүрәле” әкият. Бу әкият ярдәмендә бәхетсез Урман кешесе Шүрәле безнең һәрберебезгә балачактан ук таныш. Татар милли персонажларын күз алдына китерү авыр. Кем соң ул Шүрәле? Шагыйрь уйлап чыгарган әкият героемы яки чынбарлыкта булган затмы?

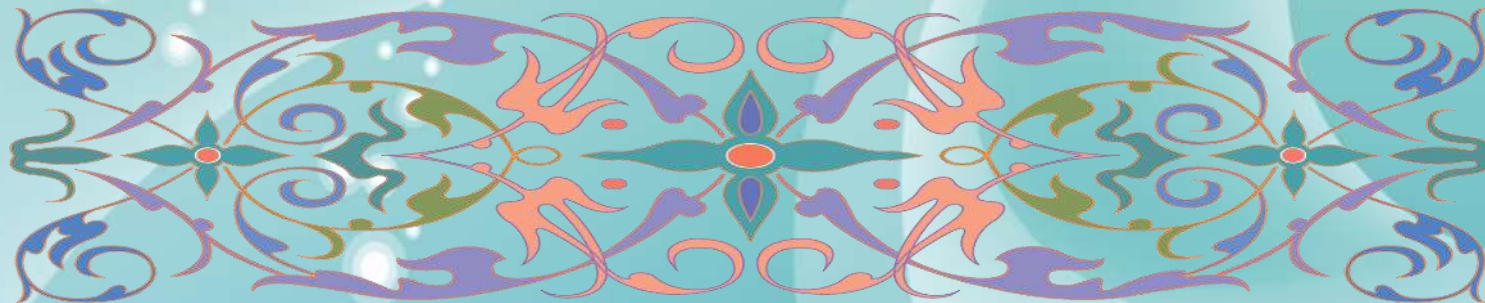

Эшненң максаты:

Габдулла Тукай әкиятләрендә Шүрәле образының кайдан барлыкка килүен белү.

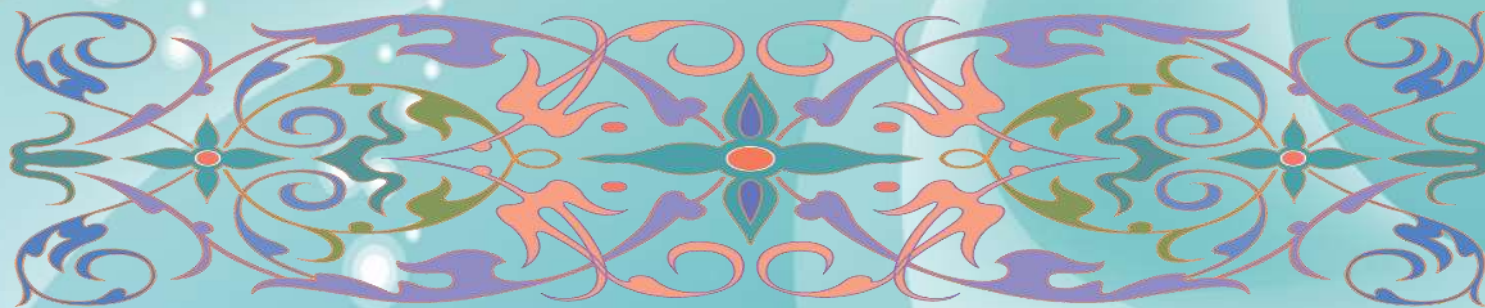
Бурычлары:

1. Автор әсәренең геройлары турында мөмкин булган аңлатмасын өйрәнү.
2. Татар халык ижатын, Шүрәле образын өйрәнү.
3. Шүрәле сүзенең мөмкин булган билгеләмәсе буенча сүзлекләренә өйрәнү.
4. Шүрәле образын заманча сәнгатьтә куллануны өйрәнү.

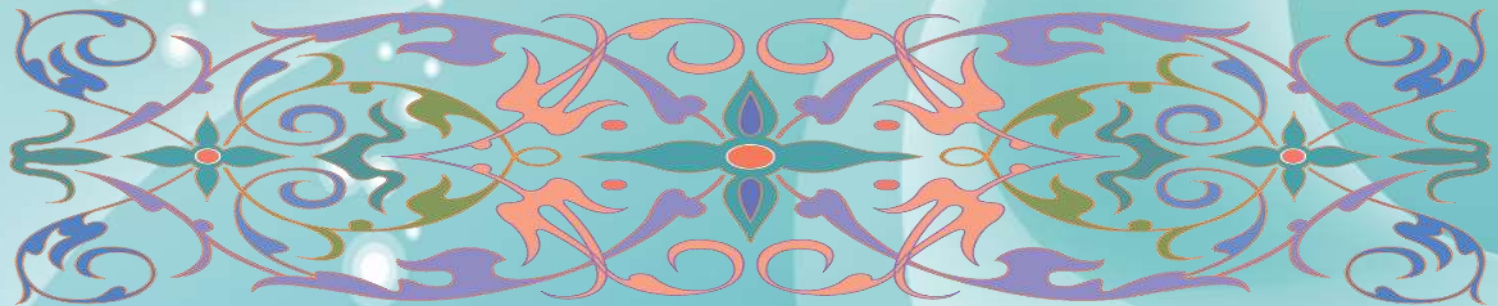
Эш объекты һәм предметы

- шагыйрь мәкаләләре,
- сүзлек,
- татар халык әкиятләре,
- заманча әсәрләр, шулай ук Шүрәле образын замандашлары куллануын исбатлаучы башка чыганаклар.

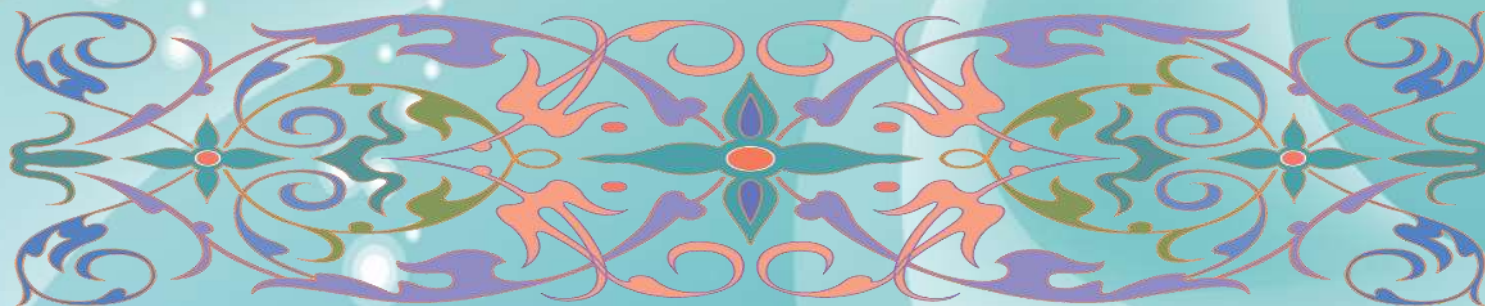

*“Әкият халыкның бөек рухи мәданияте,
без аны кисәкләр буенча жәыябыз, һәм
әкият аша безнең алда меңьеллык халык
тарихы ачыла.”*

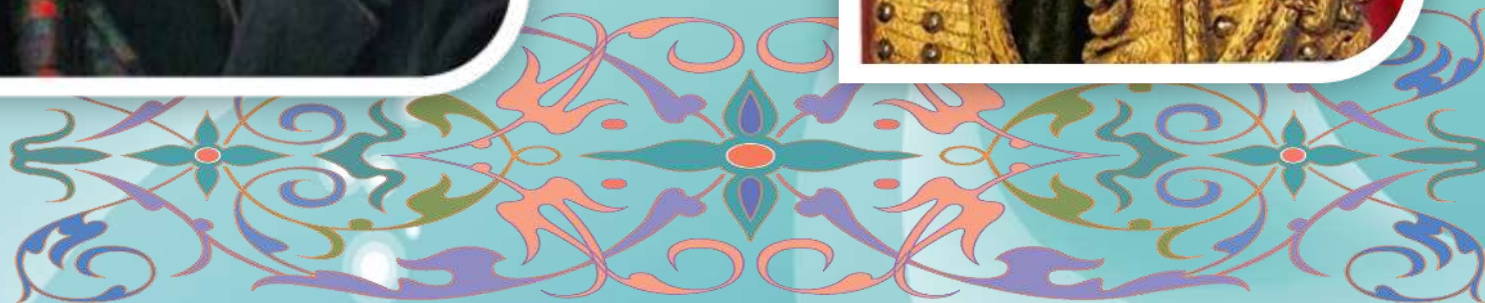
Л.Н.Толстой

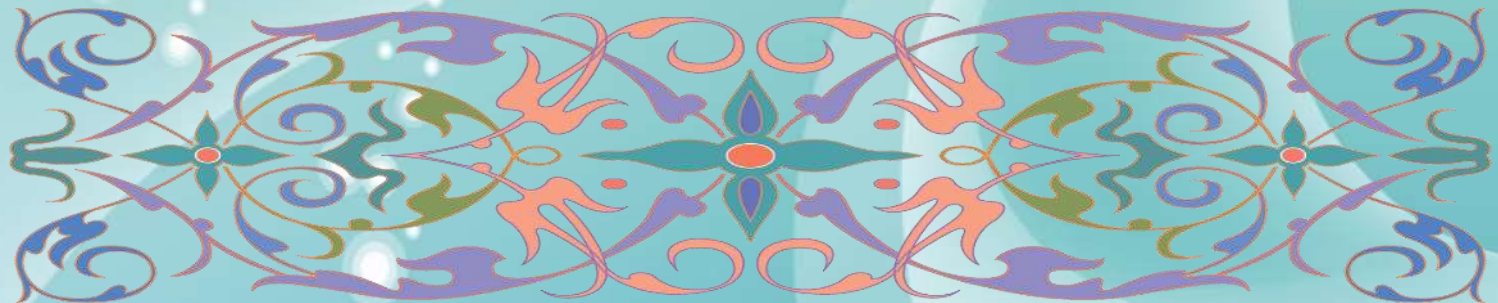
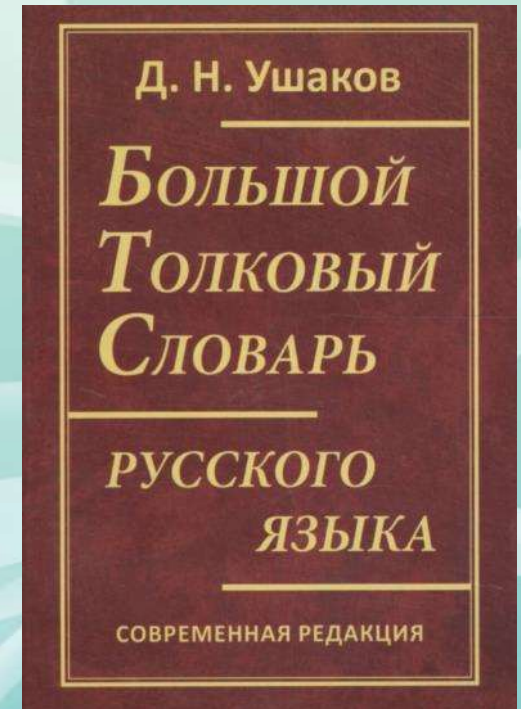
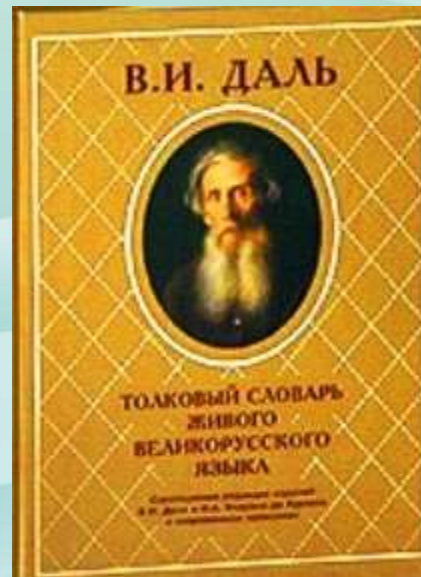
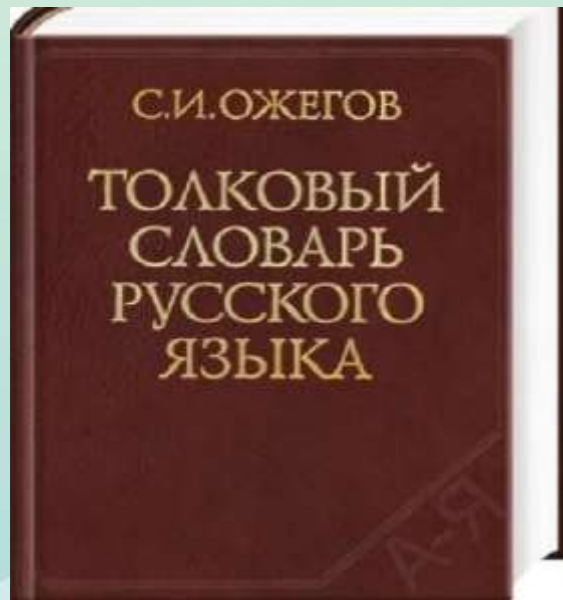
**«Безнең милләт Пушкиннарغا,
Толстойларга, Лермонтовларга мохтаж.
Кыскасы, безнең милләт тә, башка
милләтләр кебек үк, чын язучыларга,
рәссамнарга, яңа шигырьләргә,
прогресска ярдәм итә торган музыка
эсәрләренә мохтаж.»**

1907-1908 елларда Г.Тукай татар телендә балалар нәфис әдәбиятын ижат итү өстендә эшли башлый. Г.Тукай үз ижатының бу тармагында да А. С. Пушкин һәм М. Ю. Лермонтовтан үрнәк ала.

Сүзлеклэргэ мөрэжэгать итик

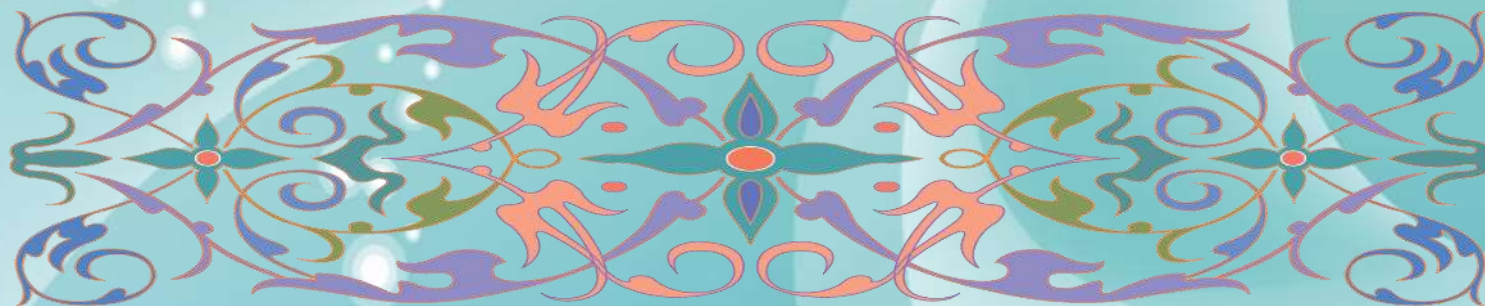
*Шүрәле - Габдулла Тукай әкияте
герое.*

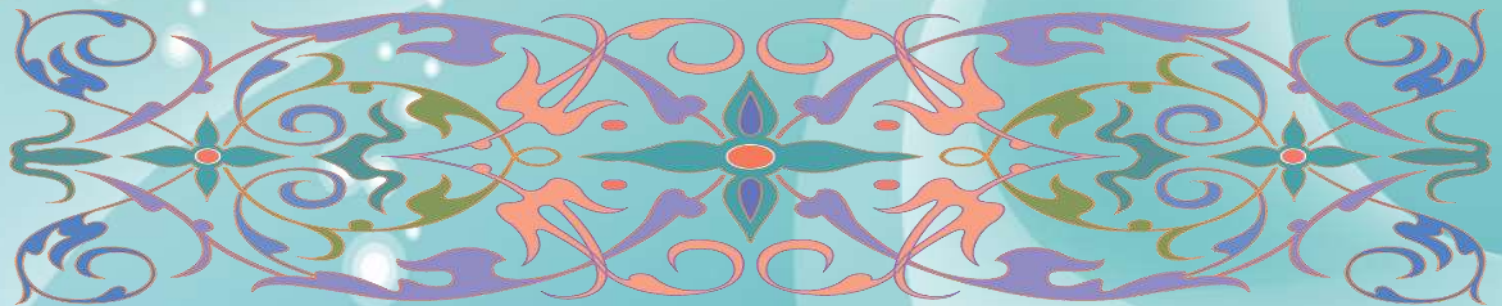
Татар-мишәрләрендә

Шүрәле – явыз рухларның

бер төре.

Чыннан да, бу сурәтләү Габдулла Тукайның «Шүрәле» әкиятендәге Шүрәле тасвирламасына охшаш: Кем соң бу? Кешеме? Жән, юлбасармы, әллә бу бөгелгән ерткычның рухымы? Ни өчен ул ямьсез, куркунуны үз ирегәнә ала. Борыны балык тоту ыргагы кебек бөгелгән, кул-аяклары ботак кебек, карашы куркыта. Күзләре явыз - ялкынланып тора, кара упкыннарда яна. Ул кешегә охшаган, бик нечкә һәм ялангач. Аның кулларында ярты аршын бармаклары кәкре, ун бармагы да ямьсез, очлы, озын һәм туры.

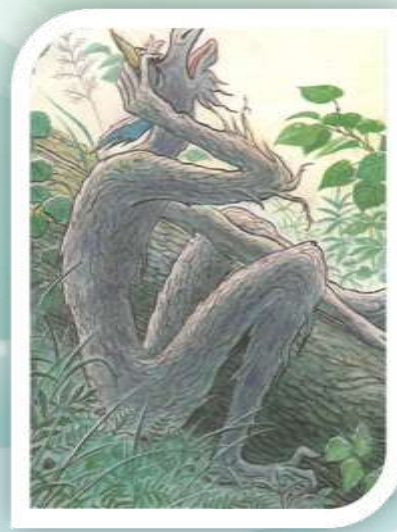
Шүрәле - татар әдәбиятының һәм сәнгатьнең истәлекле образы.

Йосыф Вәлиәхмәтов
рәсеме

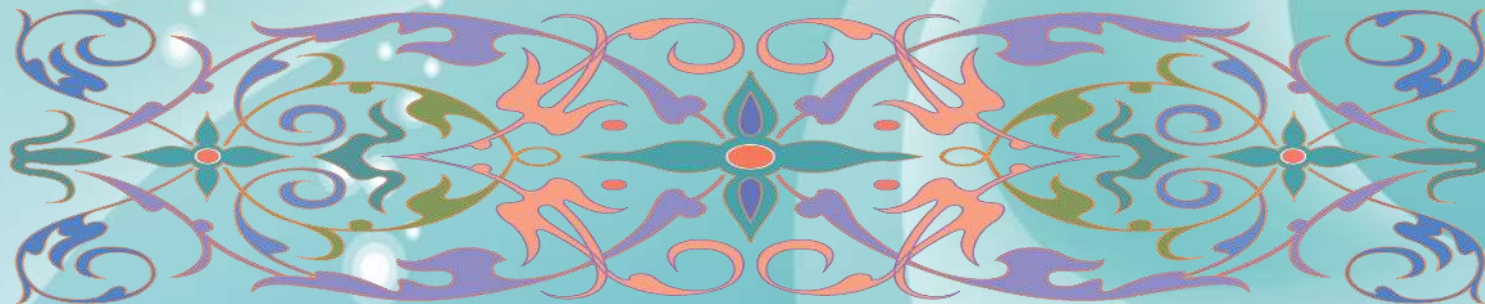
Таһир Ильясов
рәсеме

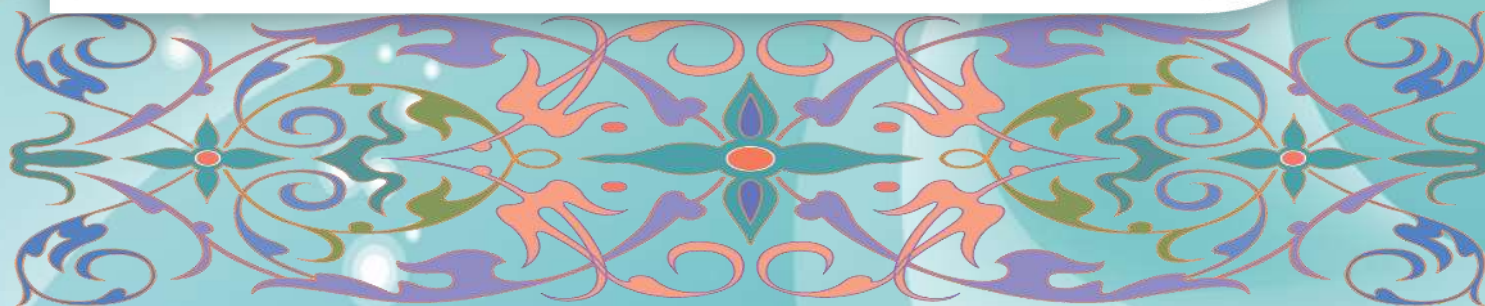
Виталий Булатов
рәсеме

Байназар Әлмәнов
рәсеме

первый татарский
национальный балет
Ф.Яруллина «Шурале»

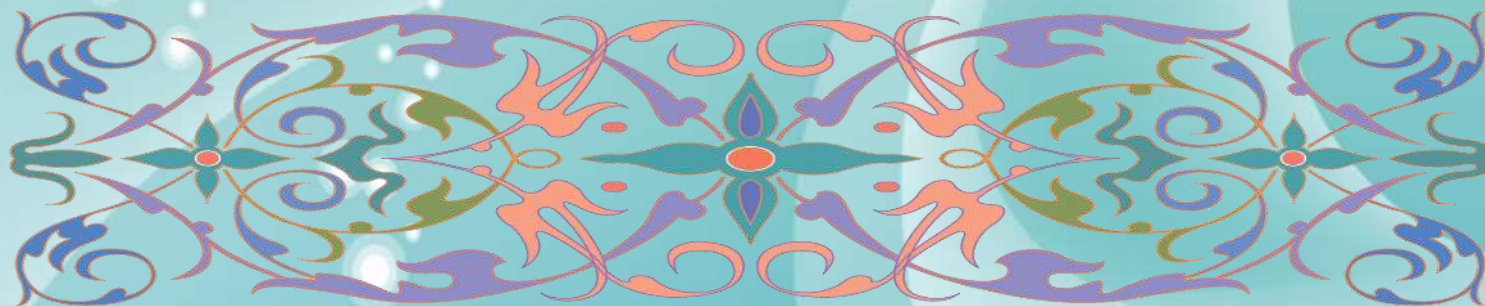
Бакый Урманче скульптурасы

Әхсән Фәтхетдинов ағач
скульптурасы

«Тукай майданы» метро
станциясенә Төньяк
вестибюлендә Шүрәле
фигурасы

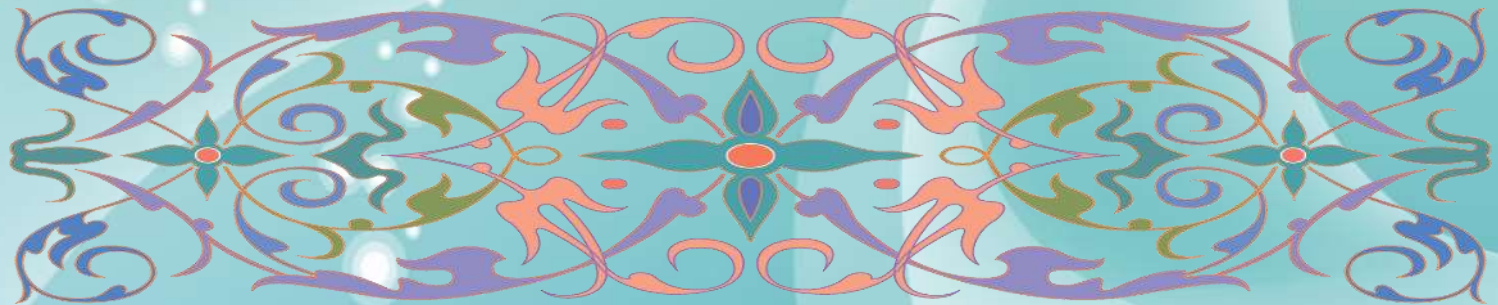
Шүрәле- 3D фильмның герое

Режиссеры: Рамил Төхвәтуллин,
сценарий авторы: Айсылу Хафизова.

Йомгаклау

Үткәрелгән тикшеренүләргә нәтижә ясап, мондый нәтижәләр чыгарырга була:

1. Габдулла Тукай әкиятендә Шүрәле образының барлыкка килүен автор үзе аңлата. Шүрәле-татар халык әкиятенең Герое.
2. Бу гадәти персонажның тамырлары борынгы заманнарда барып тоташа, серле риваятьләр һәм мистик ышанулар белән капланган.
3. Шүрәле образы-кешегә табигатькә үтеп кермәү турында кисәтү. Шүрәле образына мөнәсәбәт бик нык үзгәрә, беренчедән: мәжүсилек чорыннан, икенчедән: Г.Тукай ижатында аның образы кулланылганнан соң. Бу образ хәзерге авторлар тарафыннан табигатьне саклаучы образ буларак кулланыла.

Игътибарыгыз өчен рәхмәт!

